

LEEFBAARHEIDSVISIE KLEINE KERNEN VAN OOST GELRE 2.020

Samen blijven werken aan leefbaarheid in de kleine kernen

1.	VOORWOORD	3
2.	OP DE FIETS MET LIEKE EN ROBERT	4
3.	INLEIDING: BELANGRIJKE THEMA'S VOOR KLEINE KERNEN	6
4.	LEEFBAARHEIDSVISIE ZET KLEINE KERNEN OP DE KAART	9
5.	RESULTATEN TOT NU TOE EN BLIK OP DE TOEKOMST	10
6.	EEN KIJKJE IN DE KERNEN:	
6.1	Harreveld	14
6.2	Lievalde	16
6.3	Mariënveld	18
6.4	Vragender	20
6.5	Zieuwent	22
6.6	Zwolle	24
7.	MET VERTROUWEN RICHTING 2030	26

Beste lezer,

Het is inmiddels alweer drie jaar geleden dat de eerste Leefbaarheidsvisie Kleine Kernen van Oost Gelre is gepresenteerd. Een Leefbaarheidsvisie waarin Lieke met haar moeder een rondje langs de zes kleine kernen van Oost Gelre fietste. In deze fietstocht kwamen zij erachter dat het mooi wonen is in de kleine kernen, maar ook dat er uitdagingen zijn voor de leefbaarheid in de toekomst. De situatie in 2017 stond beschreven, belangrijke thema's werden uitgelicht en er was een doorkijk gemaakt naar 2030.

Nu, drie jaar later, is het goed om een tussenstand op te maken en nieuwe thema's toe te voegen. Zo is het glasvezelnetwerk niet alleen in het buitengebied, maar ook in de kernen zelf gerealiseerd. De rol van een programmamanager is ingevuld en vanuit de regio en gemeente is het besef van de noodzaak tot woningbouw doorgedrongen. Ook is er in alle kernen een basisschool aanwezig en is er periodiek contact met de schoolbesturen.

Een mooie tussenstand waar we trots op mogen zijn! Zonder dat je het soms beseft, is er de afgelopen jaren al veel gerealiseerd. In deze Leefbaarheidsvisie 2.020 blikken we terug op wat gerealiseerd is, maar maken we ook weer een doorkijk naar de (nabije) toekomst.

Woningbouw blijft een belangrijk thema en dient de komende jaren verder opgepakt te worden. Drank- en drugsgebruik, wat drie jaar geleden nog ver van ons afstond en waar nu onze ogen voor zijn geopend, is een van de nieuwe thema's die spelen. Het is een onderwerp waarvan niet alleen bij ons, maar ook bij de gemeente (ambtenaren, college en raad) het belang is doorgedrongen om opgepakt te worden.

Wij als dorpsbelangenorganisaties werken op overkoepelende thema's veel samen. Daarnaast blijft de behoefte om als individuele kern specifieke vraagstukken op te pakken en te realiseren. Mooi is het om te zien dat dit met elkaar wordt gedeeld en elkaar de successen worden gegund! In deze visie neemt Lieke u samen met haar grote broer Robert opnieuw mee in een rondje langs de dorpen. Daarbij is er dan ook aandacht voor waar de individuele kernen mee bezig zijn of de komende jaren mee bezig willen gaan.

Tot slot wil ik namens de dorpsbelangenorganisaties alle ambtenaren, het college en de raad bedanken. Door middel van fijne samenwerking hebben we de afgelopen drie jaar veel kunnen bereiken. Ik heb er dan ook alle vertrouwen in dat, als we deze lijn de komende jaren kunnen voortzetten, we nog meer mooie dingen kunnen realiseren.

Ik wens u allen veel leesplezier!

Namens de dorpsbelangenorganisaties Kleine Kernen Oost Gelre,

Bob Lageschaar
Voorzitter 2016-september 2020

Hoofdstuk 2.

OP DE FIETS MET LIEKE EN ROBERT

“Robert, kom je al?”, roept de twaalfjarige Lieke ongeduldig. Ze gaat met haar grote broer Robert een fietstocht maken en heeft er zin in. Robert heeft gestudeerd in de grote stad, maar mist het gemoedelijke en kleinschalige dorpsleven waarin hij is opgegroeid. Hij denkt erover om een huis te kopen in één van de kleine kernen in Oost Gelre. Maar daarvoor wil hij wel in elke kern de sfeer proeven en kijken wat de plaatsjes te bieden hebben.

Lieke en Robert vertrekken vanaf het huis van hun ouders in Mariënveld. In de kern komen ze langs een groot, vrij nieuw gebouw. Lieke: “Dit is de BMV, de Brede Maatschappelijke Voorziening. Mijn volleybaltrainingen zijn daar in de sporthal, maar je kunt er ook vergaderen.” “Oh ja, daar heb ik van gehoord”, reageert Robert. “Er is zelfs dagbesteding voor ouderen en mensen met een beperking. Mooi dat dat zo kan.” Als Robert even op zijn telefoon kijkt, valt hem het slechte bereik op. “Daar gaan ze wat aan doen hoor, er komt nog een nieuwe zendmast, voor beter bereik. Straks kun je dus volop bellen hier”, lacht Lieke. Via nieuwbouwwijk De Boog fietsen ze het dorp uit. “Kijk, hier gaan ze nog meer nieuwe huizen bouwen. Als je hier wat koopt zou je echt dicht bij ons in de buurt komen te wonen, dat lijkt me fijn”, wijst Lieke.

Mariënveld

Zieuwent

Lieke en Robert peddelen over de kerkenpaden richting de kerktoren van Zieuwent, die hoog boven het landschap uitsteekt. Onderweg komen ze langs een groepje boerderijen met daarbij een bordje. “Wat grappig, zo’n clubje boerderijen heet een droebel”, leest Robert daarop. “Er zijn nog 21 van zulke groepjes boerderijen in Zieuwent en omgeving, ze hebben er een wandelroute langsheen gemaakt.” Ze komen op hun weg verschillende droebels tegen. De laatste, midden in Zieuwent bij de kerk, heet ‘t Hoenderboom. Uit deze droebel is het dorp Zieuwent ontstaan. “Goh, ook hier is heel wat veranderd”, zegt Robert als hij naar het nieuw ingerichte dorpshart kijkt. “Maar de supermarkt, slager en bakker zitten er nog gewoon”, ziet Lieke op haar beurt.

Vragender

“Wist je trouwens dat ze bijna overal in de kernen en het buitengebied nu glasvezel hebben?”, vraagt Lieke aan haar broer als ze weer onderweg zijn. “Nu kun je dus overal supersnel internetten, echt fijn is dat!” In Vragender wil Robert een kijkje nemen bij het voetbalveld. Daar heeft hij vroeger menig wedstrijd gespeeld. “Hee, er is een nieuw plein en wat is dat voor gebouw?” Het blijkt de multifunctionele accommodatie (MFA), die bijna klaar is. Toevallig loopt hun tante Ans net buiten, dus wordt een praatje gemaakt. “Ik zit bij de muziek, we oefenden altijd in de oude sporthal, maar straks krijgen we samen met de EHBO een eigen ruimte in de MFA”, vertelt tante Ans. “Dat is superfijn voor het dorp, want nog veel meer verenigingen maken gebruik van de ruimtes in de MFA, zoals de ouderensoos. Je kan er zelfs samen koken.”

Broer en zus fietsen verder, richting Zwolle. Onderweg komen ze langs een weiland waar men een zonnepark wil aanleggen om duurzame energie op te wekken. Een goed streven, maar of zo’n weiland vol zonnepanelen nu zo’n mooi gezicht is in het landschap? Lieke en Robert weten het niet zo goed. In Zwolle, een piepkleine kern, staan een aantal nieuwe huizen. Er is een basisschool en een evenemententerrein. “Hier ben ik al eens naar de kermis geweest”, babbelt Lieke tegen haar broer. Ze besluiten om op het terras van natuurpark De Leemputten wat te drinken. De oude leemaafgraving is teruggegeven aan de natuur en op de plas kan je heerlijk waterfietsen. “Mooie plek zeg”, vindt Robert.

Zwolle

Lievelde

“Goh, het lijkt wel of Lievelde groter is dan in mijn herinnering”, mompelt Robert als ze in Lievelde zijn aangekomen. “Dat is ook zo, er zijn huizen bijgebouwd op de Engelse Schans. Deze straat is vernoemd naar een plek hier in de buurt waar vroeger is gevochten. Dat heb ik op school geleerd”, vertelt Lieke. “Onze nicht Lynn wil hier graag een huis kopen met haar vriend, maar dat is lastig. Daarom willen ze nog meer huizen gaan bouwen. Hopelijk gaat dat snel lukken.” Ze gaan nog even langs oma Dinie in het buitengebied. Die is blij om haar kleinkinderen te zien. Ze woont alleen op een grote boerderij. “Zeg Robert, zou jij het niet wat vinden om hier bij mij te komen wonen? Dan verbouwen we de deel”, oppert oma. Dat is wat voor Robert om over na te denken!

Harreveld

Als ze bijna bij Harreveld zijn, komen ze langs een houten kapschuurtje. “Hee, een schuilhut, dat is handig als het regent”, ziet Lieke. Even later moeten ze de Twenteroute oversteken. Dat doen ze bij de nieuwe verkeerslichten. Eenmaal in het dorp aangekomen, ziet Robert een oude klasgenoot in de tuin van een nieuwbouwwijk. “Hee Dorus!”, roept hij. “Hier stond eerder toch de veevoederfabriek?” “Ja, dat klopt, maar die is afgebroken en we hebben met een stel kameraden woonhuizen gebouwd”, lacht Dorus trots. “Kijk, de eerste baby’s zijn ook al geboren!”, wijst hij naar een ooievaar in een voortuin verderop. Lieke wil graag nog even naar de nieuwe crossbaan kijken, dat is leuk zeg! Ook neefje Finn fietst er rond. “We crossen en spelen hier heel vaak, leuk man!”, vertelt hij enthousiast.

Mariënveld

Het kost Lieke moeite om weer op de fiets te stappen, het is leuk op de crossbaan en ze hebben ook al heel wat kilometers in de benen. Gelukkig is het niet ver meer naar Mariënveld. Robert heeft vandaag een hoofd vol indrukken gekregen. Thuis vertelt hij honderduit tegen zijn ouders. “Als je zo rondfietst zie je pas hoe mooi de omgeving is! Er zijn veel leuke huizen bijgekomen, er is overal glasvezel en over de nieuwe N18 ben je zo in Enschede of verder. En het belangrijkste: de mentaliteit en gemoedelijkheid van de mensen hier spreekt me aan. Ik zie het wel zitten om hier weer te gaan wonen!”

Hoofdstuk 3.

BELANGRIJKE THEMA'S VOOR KLEINE KERNEN

Om ervoor te zorgen dat de kleine kernen van de gemeente Oost Gelre ook in de toekomst leefbaar zijn en blijven, sloegen de dorpsbelangenorganisaties (dbo's) van de kleine kernen Harreveld, Lievelede, Mariënveld, Vragender, Zieuwent en Zwolle in 2016 de handen verder ineen. Sindsdien wordt er nog intensiever met elkaar en de gemeente opgetrokken en in de in 2017 uitgebrachte Leefbaarheidsvisie Kleine Kernen werd beschreven hoe men er, samen met de gemeente, voor wil zorgen dat het goed wonen, werken en leven is en blijft in de kleine kernen.

Een aantal thema's zijn heel belangrijk, soms zelfs doorslaggevend, voor de leefbaarheid van een kleine kern. Met deze thema's ging men dus aan de slag. Hieronder staan ze kort omschreven, zoals de situatie drie jaar geleden was.

Wonen

Het thema wonen staat in alle kernen hoog op de agenda. Omdat de Achterhoek jarenlang is aangemerkt als krimpregio, zijn er amper huizen bijgebouwd in de kleine kernen. Daardoor moesten jongeren die eigenlijk graag in hun dorp wilden blijven wonen, noodgedwongen vertrekken naar een andere woonplaats. Ook bleek er onder senioren behoefte om kleiner te gaan wonen. Door ook voor hen woningen te bouwen, komt er meteen meer doorstroom in de kern.

Onderwijs

Alle zes kleine kernen in Oost Gelre hebben een basisschool. Dat moet zeker zo blijven, want onderwijs in de eigen leefgemeenschap is heel belangrijk. Naast de ouders hebben leerkrachten, vriendjes, ouders van vriendjes, familie, dorpsbewoners en bijvoorbeeld leiders van de kinderopvang invloed op de ontwikkeling van kinderen. Een school is van groot belang voor de leefbaarheid in een kleine kern: valt de school weg, dan heeft dat grote gevolgen voor de jonge aanwas in een kern, het verenigingsleven, de sportclub, enzovoort.

Sport en verenigingsleven

De mogelijkheid om in de eigen kleine kern te sporten of bij een vereniging te gaan, is heel belangrijk voor de leefbaarheid. Daarvoor moet er echter wel voldoende aanwas zijn. Ook vrijwilligers zijn belangrijk. De verdere individualisering van de samenleving lijkt in de kleine kernen gelukkig wat achter te blijven en mensen zijn zeker geneigd om zich in te zetten voor de gemeenschap. Deze vrijwilligers mogen echter niet teveel worden belast. Samenvoegen van kantines of samenwerking tussen sportclubs uit naburige dorpen kan een oplossing zijn.

Bevolkingssamenstelling

Mensen worden steeds ouder en blijven, als het even kan, graag in hun vertrouwde kern wonen. Deze groep oudere bewoners heeft daarbij soms wel wat hulp of zorg nodig. Het is mooi als ze daarvoor in hun eigen dorp terecht kunnen. Tegelijkertijd wil de jeugd heel graag in hun kleine kern blijven wonen. Het is dus belangrijk dat die mogelijkheid er voor hen is. Zo blijft er een stabiele en mooie mix van bewoners van alle leeftijden in de kleine kern.

Voorzieningen

Hieronder vallen niet alleen basisonderwijs en verenigingsleven, maar bijvoorbeeld ook de beschikbaarheid van (openbaar) vervoer of snel internet via glasvezel. Hoewel het voorzieningenniveau in een kleine kern op een lager peil zal liggen dan in bijvoorbeeld een stad, is het voor de leefbaarheid van groot belang dat er in de kernen wel een aantal basisvoorzieningen zijn en blijven die aansluiten op de behoeftes van de inwoners.

Werkgelegenheid

De meerderheid van de inwoners werkt buiten de kleine kernen. Toen de eerste Leefbaarheidsvisie verscheen, was thuiswerken voor mensen in het buitengebied en in Zwolle niet goed mogelijk vanwege een slechte internetverbinding. Ook voor agrarische bedrijven en andere ondernemingen in het buitengebied is een goede aansluiting op de digitale snelweg van groot belang.

Duurzaamheid

Een thema dat volop in de belangstelling staat, ook in de kleine kernen. Denk aan duurzaam bouwen, duurzame energie opwekken en duurzaam ondernemen. Er zijn verschillende initiatieven op dit vlak, zoals energiecoöperatie Zonnig Zieuwent, de stroomneutrale school in Vragender, het Vragender Coöperatief Energie Neutraal en de energieneutrale school en dorps huis in Harreveld. In de toekomst zullen er zeker nog meer initiatieven ontplooid worden.

Landschap

Oost Gelre heeft een prachtig coulisselandschap, met houtwallen en heggen als beplanting. Dat moet zeker zo blijven. Binnen het kleinschalige, agrarische landschap moeten boeren de ruimte blijven krijgen om een inkomen te verdienen. Her en der zijn wel plekken die nog mooier gemaakt kunnen worden. Bijvoorbeeld door nieuw groen aan te leggen, oude landschapselementen terug te brengen of de fauna te stimuleren.

Toerisme en recreatie

De rust en prachtige natuur in en om de kleine kernen zijn in trek bij toeristen. Zij kunnen de bekende kerkenpaden en diverse andere fiets- en wandelroutes volgen. Toeristische trekpleisters zijn er volop. Denk aan de molens in Vragender en Harreveld, openlucht-museum Erve Kots in Lievelede, de kerk in Zieuwent, de leemputten in Zwolle of het spektakelweekend met combinerace in Mariënveld. Ook de Zwarte Cross is jaarlijks een enorme publiekstrekker.

Alle thema's die in de eerste Leefbaarheidsvisie zijn opgesteld en in het vorige hoofdstuk beschreven, staan met elkaar in verbinding. De 'rode draden' die in 2016 sterk naar voren kwamen waren:

DE 5 RODE DRADEN

1 Passende woonruimte voor iedereen

2 Een thuis voor jong en oud met geschikte (onderwijs)voorzieningen

3 Zorg(en) voor en met elkaar

4 Een groene en gastvrije omgeving met ruimte voor rust en dynamiek

5 Een gezonde lokale economie

Hoofdstuk 4.

LEEFBAARHEIDSVISIE ZET KLEINE KERNEN OP DE KAART

De afgelopen jaren is er hard gewerkt om de kleine kernen leefbaar te houden. De Leefbaarheidsvisie uit 2017 speelde daarin een grote rol van betekenis. In het document staat helder en duidelijk wat de kleine kernen willen, of nodig hebben, op het gebied van leefbaarheid. Deze ambities worden nadrukkelijk onderschreven door het college van B&W en de gemeenteraad en er vindt volop overleg plaats tussen alle betrokken partijen. De kleine kernen zijn echt op de kaart gezet!

De zes dorpsbelangenorganisaties trekken samen op bij thema's die in elke kern spelen. De gezamenlijke dbo's hebben een voorzitter die elke vier jaar rouleert. Momenteel is dat Bob Lageschaar van Vragenders Belang. Hij wordt in september 2020 opgevolgd door André Bokkers van Mariënvelds Belang. De wens uit de Leefbaarheidsvisie, dat er een programmamanager kleine kernen zou komen bij de gemeente, is vervuld. Bovendien kwam er ook een regisseur kleine kernen. "We kunnen met al onze problemen, ideeën of tips bij hen terecht. Dat werkt super: de lijntjes zijn veel korter, we worden gehoord en er wordt echt wat met onze opmerkingen gedaan", aldus Bob Lageschaar over regisseur kleine kernen Eva te Poele en programmamanager Marloes Kos.

'Mooi dat mensen zich met hart en ziel inzetten voor hun dorp'

Eva te Poele

Als regisseur kleine kernen is Eva te Poele het aanspreekpunt bij de gemeente voor de dbo's. "Zij weten mij te vinden voor van alles. Ik probeer altijd te helpen, of het nu gaat om vragen, ideeën of initiatieven. Ik vind het belangrijk om echt van onderop te werken. Daarom zit ik regelmatig met de dbo's om tafel en bezoek bijeenkomsten. Ik breng graag partijen samen en we weten elkaar steeds beter te vinden. Het is hartstikke leuk om te werken met en voor mensen die zich met hart en ziel inzetten voor hun dorp."

'Blij verrast over wat kleine kernen allemaal voor elkaar krijgen'

Marloes Kos zet zich als programmamanager in voor de kleine kernen. "De informatie vanuit de kleine kernen komt via Eva het gemeentehuis binnen. Als het om grotere plannen of projecten gaat, ben ik verantwoordelijk om de ambtelijke organisatie zo in te richten dat we samen met de dorpen tot concrete resultaten kunnen komen. Een mooi voorbeeld daarvan is de woonvisie kleine kernen. Ik sta soms echt verbaasd van de slagkracht van de gezamenlijke dbo's en wat ze allemaal voor elkaar krijgen. De zelfredzaamheid in de kleine kernen is groot."

Marloes Kos

Contact

Vragen, opmerkingen of ideeën omtrent leefbaarheid in de kleine kernen? Neem contact op met de betreffende dorpsbelangenorganisatie (zie hoofdstuk 6) of met Eva te Poele via kleinekernen@oostgelre.nl of 06-24827352.

Hoofdstuk 5.

RESULTATEN TOT NU TOE EN BLIK OP DE TOEKOMST

Wat heeft meer aandacht voor leefbaarheid en samenwerking tussen de kleine kernen en gemeente nu precies opgeleverd? Heel wat! Hieronder worden de belangrijkste thema's die spelen in praktisch elke kern – en dus gezamenlijk zijn opgepakt – belicht. Natuurlijk blijft werken aan de leefbaarheid een continu proces. Wensen en uitdagingen voor de toekomst zijn er ook. De belangrijkste worden eveneens geschetst in dit hoofdstuk.

Woonvisie kleine kernen up-to-date houden

Wonen is één van de belangrijkste thema's in de kleine kernen. Voldoende huisvesting voor alle leeftijdscategorieën, van jongeren tot senioren, is broodnodig om het inwonertal en bevolkingssamenstelling in een klein dorp in balans te houden. Maar hoeveel behoefte is er aan woningen in de kleine kernen, wat voor soort woningen moeten het zijn en waar kunnen ze komen te staan? Dat hebben de gezamenlijke dbo's in nauwe samenwerking met de gemeente bekeken en daar is in 2019 de Woonvisie Kleine Kernen uit voortgekomen.

De theorie werd in de meeste kernen al meteen in de praktijk gebracht en overal zijn mooie initiatieven ontplooid. Daarbij valt te denken aan complete nieuwbouwwijken op gemeente-grond, maar ook aan particuliere initiatieven en het ombouwen van oude panden als een kerk of bedrijfsgebouw tot appartementencomplexen. Wel blijkt dat dit soort plannen tijd nodig hebben in verband met procedures, grondaankoop, vergunningen, et cetera.

In feite komt het erop neer dat er in ieder geval tot 2025 in alle kleine kernen van Oost Gelre wordt gebouwd. Een mooi succes, maar het is wel zaak om niet op de lauweren te rusten. Het heeft in sommige kleine kernen namelijk wel dertig jaar geduurd voordat er weer nieuwe woningen werden gebouwd. Dat is veel te lang. Meer continuïteit in woningbouw in de kleine kernen zorgt ook voor continuïteit in de leefbaarheid. Het is dus goed om tijdig de vraag te stellen welke woningbehoefte er is na 2025, als de huidige woonvisie afloopt. Dat moet bijtijds worden bekeken en vastgelegd in een nieuwe woonvisie.

De kleine kernen zullen, net als bij deze woonvisie, een grote rol spelen in dat proces en zich er hard voor maken dat de continuïteit van de woningbouw in de kernen gewaarborgd blijft.

Geen onderdeel van de woonvisie, maar wel een onderwerp dat speelt in het landelijk gebied, is woningsplitsing in bijvoorbeeld boerderijen. Het komt best vaak voor dat men een tweede volledige woning in een boerderij wil realiseren, zodat bijvoorbeeld oma in het voorhuis blijft wonen en dochter met haar gezin in het (verbouwde) achterhuis. Dat is niet alleen goed (her)gebruik van bestaande gebouwen, ook voorkomt het verpaupering en maakt het mantelzorg mogelijk. Een positieve ontwikkeling, vinden de dbo's. De procedures om woningen te splitsen moet daarom niet te moeilijk worden gemaakt.

1 Passende woonruimte voor iedereen

2 Een thuis voor jong en oud met geschikte (onderwijs)voorzieningen

Sterk blijven maken voor basisonderwijs

Nog zo'n immens belangrijk thema om de leefbaarheid te waarborgen. Alle zes kleine kernen van Oost Gelre hebben een eigen basisschool. Die willen ze heel graag behouden. In de periode voordat de eerste Leefbaarheidsvisie werd opgesteld, was er veel commotie over het eventueel opheffen of samenvoegen van basisscholen in de kleine kernen. De inwoners van de vijf kernen waar dit speelde kwamen massaal in actie om dit te voorkomen. Dat heeft geleid tot een intentieovereenkomst tussen de onderwijsinstelling, de gemeente en de kleine kernen. In het convenant werd vastgelegd dat de partijen elk jaar met elkaar om tafel gaan om te praten over hoe het gaat met de school, het aantal leerlingen en de ontwikkeling van het dorp. De eerste zorg van de kleine kernen, dat er scholen gaan sluiten, was daarmee weggenomen.

Toch blijven er onzekerheden. Er staat namelijk niet in het convenant dat de scholen nooit gaan sluiten; de kwaliteit van het onderwijs moet wel gewaarborgd blijven. Maar waar staat of valt de kwaliteit van onderwijs mee, alleen het aantal leerlingen? Volgens de kleine kernen zijn er meer factoren die bepalen of een basisschool bestaansrecht heeft in een kern. Daarmee is niet gezegd dat bijvoorbeeld het samenvoegen van scholen uit naburige kernen geen optie is in de toekomst, maar duidelijk is wel dat onderwijs in de kern nauw samenhangt met veel andere factoren die de leefbaarheid beïnvloeden. Het is een belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren en een onderwerp waar we samen met de gemeente en het onderwijs over in gesprek moeten blijven.

Herbestemming beeldbepalende gebouwen

Elke kleine kern in Oost Gelre heeft gebouwen die beeldbepalend zijn. Denk aan de kerk, het café of een bedrijf. Een aantal van deze gebouwen heeft zijn functie verloren of zal deze in de toekomst verliezen. Een goed voorbeeld zijn katholieke kerken die de komende jaren hun deuren zullen sluiten. De vraag is dan wat er met een dergelijk gebouw gebeurt. Krijgt het een nieuwe functie? En welke dan? Het vinden van een herbestemming kan moeilijk zijn, evenals het vinden van een koper. De dorpsbelangenorganisaties vinden het belangrijk om gesprekspartner te zijn in het traject waarbij een beeldbepalend gebouw een nieuwe bestemming krijgt. De nieuwe functie van het gebouw moet namelijk wel passen in de kern en niet teveel concurreren met andere gebouwen of instellingen in het dorp, zoals een gemeenschapsgebouw.

3 Zorg(en) voor en met elkaar

Inloopvoorzieningen en vrijwilligersvraagstuk

De gemeenschap in de kleine kernen is hecht. Zorgen voor en omkijken naar elkaar is nog heel normaal. Toch hebben sommige mensen net wat meer zorg of hulp nodig. In veel kernen lopen bijvoorbeeld de inloopvoorzieningen voor ouderen zeer goed. De behoefte daaraan wordt ook steeds groter, merkt men. Initiatieven die inspelen op deze behoefte, worden goed door de gemeente gefaciliteerd. Of ze nu groot zijn, of klein. Te denken valt aan het realiseren van een invalidentoilet tot een financiële bijdrage voor het realiseren van een heel gemeenschapsgebouw. Een aantal mooie voorbeelden zijn te vinden in hoofdstuk 6: Een kijkje in de kleine kernen. Ook in de toekomst willen de dbo's zich sterk blijven maken voor dit soort voorzieningen, waardoor ook senioren, mensen met een handicap of een andere zorgvraag er terecht kunnen en zich thuis voelen in hun eigen leefomgeving.

Hoewel de meeste inwoners van de kleine kernen actief deel uitmaken van het verenigingsleven en zich hier ook graag voor inzetten, wordt het toch steeds iets moeilijker om voldoende vrijwilligers te vinden. En zijn die vrijwilligers er wel, dan is het zaak om ze niet teveel te belasten. De dorpsbelangenorganisaties kunnen een ondersteunende rol spelen in het vraagstuk hoe dit op te lossen. Bijvoorbeeld door uit te leggen aan inwoners waarom het belangrijk is voor de leefbaarheid om je in te zetten voor een club of vereniging. Ook kunnen mogelijkheden worden verkend om zaken, taken, clubs of faciliteiten te combineren. Denk aan het in gebruik nemen van één kantine voor verschillende sportclubs of het samenvoegen van verenigingen.

Veiligheid en drugsbeleid

Een veilige leefomgeving is voor iedereen van belang. Helaas lijkt de trend van drugsgebruik onder jongeren zich ook in de Achterhoek voort te zetten. Ook loveboys blijken niet alleen actief in de grote stad en er zijn zelfs drugslabs ontmanteld in de regio. Voor de meeste inwoners van de kleine kernen zijn dit onbekende onderwerpen. Wat er precies aan de hand is weet men niet, het is een ver-van-je-bed show die opeens heel dichtbij komt. Misschien zijn we ook wel wat naïef op dit gebied, menen de dbo's. Zeker is dat dit grote invloed heeft op de veiligheid en leefbaarheid. Wat kan daaraan worden gedaan vanuit de kleine kernen? De dbo's willen hierin verantwoordelijkheid nemen door het aanrijken van kennis en het bemiddelen van partijen.

De problematiek moet zichtbaar worden gemaakt. Mensen moeten weten waar ze op kunnen letten en waar ze verdachte zaken kunnen melden. Een stukje bewustwording is heel belangrijk: bepaalde signalen van kinderen of verhalen van middelbare schooljeugd kunnen een aanwijzing zijn voor drugsgebruik of ander onwenselijk gedrag.

Er is al een begin gemaakt op dit vlak. Er zijn verschillende bijeenkomsten gehouden waarbij de problematiek onder de aandacht is gebracht. Daarvoor werd onder meer samengewerkt met jongerenwerk Mazzel en Iriszorg. De gezamenlijke dbo's willen zich verder verdiepen in dit thema, om te kijken of dit in de toekomst verder gezamenlijk kan worden opgepakt.

4 Een groene en gastvrije omgeving met ruimte voor rust en dynamiek

Nieuwe N18: meer doen met neveneffecten

Met het opwaarderen van de N18 oftewel Twenteroute is de bereikbaarheid van Oost Gelre enorm toegenomen. Door de aanpassingen aan deze weg zijn wel een aantal neveneffecten ontstaan. Nu al merken nabijgelegen kernen als Lievelede, Harreveld, Zieuwent en Zwolle dat er veel meer sluipverkeer is door en rond hun kernen.

Met de voorgenomen sluiting van een aantal overwegen over het N18-traject – alleen al vier stuks tussen Lievelede en Groenlo – zal het omliggende wegennet alleen maar meer worden belast. Dit heeft gevolgen voor leefbaarheid, veiligheid en milieu. De kleine kernen zouden graag zien dat de gemeente hier beter naar gaat kijken en waar mogelijk plannen aanpast en overlast in goede banen leidt.

Energietransitie: vinger aan de pols houden

Oost Gelre wil in 2030 energieneutraal zijn. Dat betekent dat er dan net zoveel energie wordt opgewekt in de gemeente als er wordt verbruikt. Dat kan kleinschalig, door woningen bijvoorbeeld beter te isoleren en zonnepanelen op het dak te leggen, maar ook grootschalig, met bijvoorbeeld windmolen- of zonneparken. Natuurlijk zijn de kleine kernen voor duurzame energie. Voorbeelden van mooie initiatieven zijn bijvoorbeeld Zonnig Zieuwent, waarbij grote daken voorzien worden van zonnepanelen en inwoners hierin kunnen mee participeren. Er zijn ook plannen voor grote zonneparken in weilanden en het plaatsen van windmolens nabij kleine kernen. Veel inwoners hebben hier een mening over. De dorpsbelangenorganisaties vinden het belangrijk om vanaf een vroeg stadium mee te praten over deze ontwikkelingen. Zo kunnen ze de belangen van de inwoners behartigen en eventueel inhaken op plannen, zodat inwoners mee kunnen profiteren.

Nieuwe fietsroute langs alle kleine kernen

De kleine kernen zijn elk voor zich bezig om de leefomgeving mooier en aantrekkelijker voor bijvoorbeeld toeristen te maken. Er werden de afgelopen jaren schuilhutten gebouwd langs fietspaden, diverse wandel- en fietsroutes uitgezet, nieuw groen aangeplant, landschapselementen teruggebracht en zelfs telefoonpalen geplaatst waar zwaluwen op kunnen zitten. Wel zou er meer samenwerking gezocht kunnen worden. Zo sluiten veel routes in de kleine kernen nu niet op elkaar aan. Het zou mooi zijn als men via één en dezelfde route alle kleine kernen zou kunnen verkennen, zoals Lieke en Robert ook doen. Dit idee is, met het uitbrengen van de fietsroute Kleine Kernen, meteen in de praktijk gebracht. Ook wordt er over gedacht een werkgroep op te zetten, die de recreatieve mogelijkheden in de kleine kernen nog beter op de kaart gaat zetten.

5 Een gezonde lokale economie

Supersnel glasvezelnetwerk uitgerold

Met de aanleg van glasvezel in de kleine kernen en het buitengebied ging een lang gekoesterde wens in vervulling. Thuiswerken en andere online bedrijvigheid werd daardoor mogelijk. De dorpsbelangenorganisaties speelden een grote rol bij het tot stand komen hiervan. De animo om aangesloten te worden op glasvezel werd namelijk van tevoren gepolst onder de bewoners. Daarbij moest een bepaald percentage worden gehaald, anders was het hele plan van de baan. Door veel te lobbyen en de voordelen van glasvezel te benadrukken, was de opkomst en bereidheid onder de inwoners van de kleine kernen groot en kregen de kernen dus supersnel glasvezel.

Bedrijvigheid in buitengebied

Voor leefbaarheid in een kleine kern is het belangrijk dat er ondernemers zijn gevestigd. Te denken valt aan horeca, de kapper, winkels, bedrijven die inspelen op recreatie en toerisme, enzovoort. Ook kleine ondernemers, die nu prima vanuit huis kunnen werken door het glasvezelnetwerk, zijn vertegenwoordigd in de kleine kernen. Er is ook bedrijvigheid in het buitengebied, zoals agrarische bedrijven. Het is de vraag hoe moet worden omgegaan met grotere, niet-agrarische ondernemingen die zich willen vestigen op het platteland. Denk bijvoorbeeld ook aan een voormalige boerderij die omschakelt naar camping. Dit soort vraagstukken zullen aan de orde komen in de nieuwe omgevingsvisie die in 2024 wordt vastgesteld. De dbo's praten hier graag over mee en zullen meedoen in het participatietraject dat de gemeente daarvoor inzet.

Hoofdstuk 6.

EEN KIJKJE IN DE KLEINE KERNEN

Harreveld

In de kleine kernen van Oost Gelre wordt hard gewerkt om de leefbaarheid in stand te houden en/of te vergroten. Wat is er de laatste jaren in de kernen gerealiseerd, waar wordt aan gewerkt en wat zijn nog wensen?

Dorpshuis en sport samen

Harreveld heeft twee plekken waar wordt gesport. De buitensporten zoals voetbal en tennis op sportpark 't Hach en de indoorsporten in dorpshuis 't Kempken aan de Ursulastraat. De onderlinge afstand bedraagt slechts zeshonderd meter, maar toch moeten er nu op beide locaties de kantine worden gedraaid, onderhoud gedaan, etc. Het is een grote wens om sporten en dorpshuis op één locatie samen te voegen. Zo ontstaat er een multifunctioneel centrum waar ook de naschoolse opvang en ouderenhuiskamer een mooie plek hebben. Er zitten nog wel haken en ogen aan dit traject, maar Dorpsbelangen Harreveld maakt zich er, samen met het dorpshuis en sportvereniging KSH, sterk voor om dit te realiseren.

Droomhuizen op De Bond

Een succesverhaal op woongebied kun je CPO De Bond wel noemen. Op de plek van de oude ForFarmers veevoederfabriek staan nu acht prachtige nieuwe huizen. Gebouwd door een Harreveldse vriendengroep, die in een zogenoemd Collectief Particulier Opdrachtgeverschap samen de grond kocht en hun gewenste droomhuizen bouwden. De eerste huizen waren in 2017 gereed en inmiddels zijn de eerste baby's geboren. Maar er bleek nog meer behoefte aan woningbouw, vooral onder starters en senioren. Als er voor hen meer geschikte, duurzame, levensloopbestendige en betaalbare woningen komen, bevordert dat ook de doorstroom op de markt. Er liggen plannen om aan de Looweg ongeveer elf woningen te bouwen. Ook zijn er particuliere initiatieven in het buitengebied en wordt ook de plek van café/zaal De Boer gezien als een kansrijke locatie voor woningbouw.. Uit het oogpunt van leefbaarheid hoopt Dorpsbelangen Harreveld wel dat er alleen op de plek van de zaal zal worden gebouwd en het café wordt voortgezet. Want dat is het sociale hart van Harreveld. Daar gebeurt het, denk maar aan de kermis, carnaval, feesten, bijeenkomsten en kaartavonden.

Harreveld in het groen

Een mooie, natuurlijke leefomgeving is belangrijk voor de inwoners van Harreveld. Daarom is er een werkgroep opgericht: Harreveld in het groen. Zij zaaien bermmengsels, planten struiken en bomen langs wegen, brengen oude planten terug in het landschap, creëren natuurlijke landschapsscheidingen en nog veel meer. Ook is de afgelopen jaren de urnentuin bij de begraafplaats en de pastorietuin opgeknapt door vrijwilligers. Langs de fietspaden zijn twee schuilhutten gerealiseerd. In deze kapschuurtjes kunnen recreanten even schuilen of uitrusten. Bij de entree van Harreveld vanaf de N18 zijn er plannen om de fietsenstalling uit te breiden en te verbeteren, een wadi aan te leggen en het geheel mooi aan te kleden met flora. Zo wordt Harreveld een nog mooier visitekaartje voor mensen die Oost Gelre over de N18 binnenrijden.

Veilig N18 over

Met het opwaarderen van de N18 zijn er bij Harreveld verkeerslichten komen te staan. Dat was hard nodig, want het oversteken van de Twenteroute was daarvoor een heikele bezigheid. Er gebeurden veel ongelukken en er werden onnodige risico's genomen. Iedereen is het erover eens dat het nieuwe kruispunt met fietsoversteek een stuk veiliger is en praktisch bovendien. Nu kan ook de schooljeugd makkelijk en veiliger de N18 over. Wel is het toegenomen sluipverkeer een aandachtspunt in het kader van de verkeersveiligheid. Dorpsbelangen Harreveld hoopt dat de gemeente maatregelen kan treffen die het sluipverkeer kunnen minimaliseren, zeker als straks ook de kruising van de Zieuwentseweg met de N18 dichtgaat.

Sfeerverlichting en crossbaan

Ook een 'klein' initiatief kan de leefbaarheid vergroten. In 2019 werd een lang gekoesterde wens gerealiseerd: nieuwe sfeerverlichting aan de lantaarnpalen in de kern van Harreveld voor de donkere dagen rond Kerstmis. De sfeerverlichting is uitgevoerd in een sierlijke 'H'-vorm. In de standards kunnen, bij festiviteiten, ook vlaggen worden gestoken. In hetzelfde jaar werd de fietscrossbaan voor de jeugd geopend. Hier maken vele Harreveldse kinderen, met cross- of gewone fiets, inmiddels dankbaar gebruik van.

Denken over windmolens

Wie vanuit Harreveld over de N18 kijkt, ziet een achttal windmolens aan de horizon. De kans bestaat dat er meer windmolens komen nabij Harreveld. Hoewel Dorpsbelangen Harreveld duurzaamheid toejuicht en veel inwoners zonnepanelen op het dak hebben liggen, is het wel de vraag wat de bevolking ervan vindt als er meer windmolens in de 'achtertuin' komen te staan. De dorpsbelangenorganisatie heeft hierin zelf geen mening, maar wil zich wel hard maken om de belangen van de inwoners van Harreveld te behartigen op dit front.

Lievelede

Nieuwbouw van levensbelang

Jongeren willen graag in Lievelede wonen, maar het lukt hen lang niet altijd om er ook een huis te vinden. Vertrek naar Lichtenvoorde of nog verderop ligt dan op de loer. Daarom zet Lievelede Belang zich in om nieuwe woningbouw te realiseren in de kern. Met het in 2020 gereedkomen van ca. vijftien woningen op nieuwbouwplan Engelse Schans is een mooie eerste stap gezet. Maar er is meer nodig, want daarvoor was er vijftien jaar niet gebouwd in Lievelede. Dat is te merken aan het teruglopen van de jonge en nieuwe aanwas op de basisschool en bij de verenigingen. Woningbouw is dus belangrijk voor de leefbaarheid en gelukkig zijn er volop plannen. Op Vossenburcht bijvoorbeeld, nabij het trein- en busstation. Dit plan is al gepresenteerd en de reacties zijn overwegend positief. Het behelst twee hofjes met in totaal ca. vijftien woningen in een parkachtige omgeving. Er zijn ook particuliere initiatieven, die tegen schappelijke huurprijzen woonruimte willen realiseren. Genoeg woningbouwplannen dus om de komende jaren vooruit te kunnen.

Wat te doen met Lokaal voor Verlof?

Een bekend punt in Lievelede vormt het oude café Arink, ook wel Lokaal voor Verlof genoemd. Het gebouwtje staat tussen het dorp en het station en vormde de toegang tot het oude Vion-terrein. De gemeente heeft initiatiefnemers gevraagd met een plan te komen voor invulling van Lokaal voor Verlof. Ten aanzien van de nieuwbouwplannen op Park Vossenburcht, hecht Lievelede Belang eraan dat deze plannen los van de ontwikkelingen van Lokaal voor Verlof met voortvarendheid worden opgepakt.

Meer groen en recreatie

Het groen in en om Lievelede zou nog beter beleefd kunnen worden. Daar is al een mooi begin mee gemaakt met Park Vossenburcht, waar groen is aangeplant en een wandel- en fietspad is aangelegd met de naam Vossenpad. Ook zijn er plannen om camperplekken te realiseren, waar vakantiegangers met hun camper kunnen overnachten en in Lievelede kunnen recreëren, of een hapje of drankje doen op het uitnodigende terras van de horecagelegenheid in het dorp. Vanuit Lievelede Belang zijn er initiatieven als het upgraden van en sturen op biodiversiteit rondom de huidige fietspaden en het zichtbaarder maken van het landschap door nieuwe lokale ommetjes vanuit het dorp. Zo worden recreatie en natuur nog beter verbonden. Hierbij wordt ook de landbouw betrokken. Ook het terugbrengen van oude landschapselementen zoals houtwallen en hagen is een mogelijkheid, evenals het verfraaien van de entrees van Lievelede met bomen en bloemstroken. In de kern zie je voornamelijk strak gemaaid grasvelden. Dat is praktisch en kinderen kunnen er lekker spelen, maar waar mogelijk zouden deze plekken op een wat natuurlijker manier kunnen worden ingericht. De omgeving van het station mag ook groener worden ingericht en natuurlijk moet er bij nieuwbouw ook voldoende aandacht zijn voor groen. Voor het groenbeheer in de kern gaat Lievelede Belang daarom in gesprek met de gemeente. Zo is men aan de slag om Lievelede nog mooier te maken.

Binnenkort Lievelede kabouters

In navolging van Groenlo en andere kleine kernen krijgt ook Lievelede haar eigen kabouterroute. Via deze wandelroute kom je langs verschillende kleine voordeuren van kabouterhuizen die je kan opzoeken en bekijken. In het bijbehorende boekje worden vijftien van de kabouters voorgesteld met een gedicht, verhaaltje of tekening. Daarbij ontdek je op een speelse manier steeds weer nieuwe details, geschiedenis, of prachtige plekken van het dorp waar je doorheen loopt. De kabouterroutes zijn een initiatief van de Groenlose ondernemster Joske Elsinghorst-van Huet en is uitgegroeid tot een echt leefbaarheidsproject. De routes zijn niet alleen leuk voor bezoekers en kinderen, maar zeker ook voor de eigen inwoners. Eind 2020 is de kabouterroute in Lievelede klaar.

Mariënvælde

BMV verbindt Mariënvælde

Een gebouw dat niet alleen op een centrale plek in Mariënvælde staat, maar ook een heel belangrijke centrale rol vervult als het gaat om leefbaarheid in deze kleine kern, is de BMV, de Brede Maatschappelijke Voorziening. Het is gebouwd door en voor Mariënvelders en werd in 2016 opgeleverd. Hoewel het dus niet is voortgekomen uit de Leefbaarheidsvisie Kleine Kernen, is het wel een plek die bij uitstek de leefbaarheid in Mariënvælde op peil houdt. Naast een gymzaal waarvan door onder meer de volleybalclub, gymvereniging en de basisschool gebruik wordt gemaakt, is de Zorgcoöperatie in de BMV gevestigd. Deze omvat verschillende sociale activiteiten en er is een inloopvoorziening. Op de dagbesteding voor ouderen en mensen met een handicap worden appeltaarten gebakken en de was van de voetbal gedaan. In de BMV is elke dag wel activiteit en bijna elke inwoner komt er regelmatig over de vloer. Voor de ongebruikte bovenverdieping liggen mooie plannen voor nieuwe initiatieven, zoals een repaircafé.

Samen sporten

Net als elders op het platteland, was er in Mariënvælde in de afgelopen jaren sprake van krimp. Doordat er steeds minder jeugd was in de kern, werd het ook moeilijker om een sportclub als de voetbalvereniging in de benen te houden. Door de samenwerking te zoeken met Harreveld werd hier een mooie oplossing voor gevonden. Sinds 2017 speelt de jeugd van deze buurkernen gezamenlijk voetbal, onder de passende naam HMC'17, dat staat voor Harreveld Mariënvælde Combinatie 2017. Twee jaar later gingen ook de senioren samen spelen. Met succes, want inmiddels zijn er ruim twintig teams en blijkt voetbal ook steeds populairder te worden bij dames en meisjes. Om en om wordt er in de twee kernen getraind en de jeugd speelt de eerste helft van de competitie bijvoorbeeld wedstrijden in Mariënvælde en het tweede halfjaar in Harreveld. Door op dit gebied de samenwerking te zoeken, is Mariënvælde erin geslaagd om sport in de kern te behouden.

Nieuw dorpsplein in de pijplijn

De parkeerplaats van de BMV en het naastgelegen kerkplein is nu maar een kale plek. Om het een aantrekkelijk hart van het dorp te maken, zijn er volop plannen. Daarbij wordt rekening gehouden met de functies die het plein moet blijven vervullen, bijvoorbeeld parkeerplek en ruimte bieden aan de jaarlijkse kermis en het beachvolleybaltoernooi. Begin 2020 is het schetsontwerp voor het nieuwe plein gepresenteerd aan omwonenden en andere belanghebbenden.

Daar is enthousiast op gereageerd. Het traject lag daarna stil vanwege corona. Het is de bedoeling dat het vervangen van de riolering in Mariënvælde in de plannen wordt geïntegreerd. Nu liggen de BMV en de kerk hoger dan de weg, volgens de plannen wordt dit gelijkvloers. Tevens zal er plek zijn voor een natuurlijke waterverloop met een spelelement voor kinderen. Het mozaïekbankje krijgt een mooie plek en er zijn kleurrijke ideeën voor de bestrating.

Volop bouwplannen

Qua woningbouw zit het best goed in Mariënvælde, dat 900 inwoners telt. Toen de kern begin deze eeuw nog bij de voormalige gemeente Ruurlo hoorde, zijn er een aantal woningen aan De Boog gebouwd. Nu worden er kavels op de overgebleven, naastgelegen bouwgrond uitgegeven. Dat er animo voor is, bleek wel uit een in 2018 gehouden enquête. Maar liefst 120 respondenten hadden wel oren naar een nieuwe woning in Mariënvælde. Naast de veertien nieuwe huizen op De Boog zijn er ook plannen om op de plek van café Heutinck en in de oude kleuterschool (levensloopbestendige) appartementen te realiseren. Dat zal de natuurlijke doorstroom van woningen bevorderen en dan kan het dorp weer jaren vooruit op dit vlak.

Over masten en zwaluwen

In het buitengebied van Mariënvælde is inmiddels overal glasvezel en najaar 2020 zal ook de kern aangesloten zijn. Dan is Mariënvælde online helemaal up-to-date. Een diep gekoesterde wens is het verbeteren van de mobiele bereikbaarheid. In de kern moeten mensen soms uit het raam hangen om verbinding te krijgen of houden. In de BMV is dit inmiddels opgelost door diverse mastjes op het dak te plaatsen. Dat er een nieuwe telefoonmast komt is zeker, maar dit loopt vertraging op vanwege corona

en de commotie rondom 5G. Wél zijn er onlangs een paar ouderwetse telefoonpalen verschenen in het Mariënveldse landschap. Deze zijn niet om te bellen, maar voor de zwaluwen rondom de biologische boerderij van maatschap Rouwhorst-Hahné aan de Vremanstraat. De 'telefoondraden' vormen een ideale rustplek voor de zwaluwen en het is dan ook een nostalgisch gezicht om de vogeltjes daar te zien zitten, met in het naastgelegen weiland de modderpoel voor varkens en op de achtergrond het mooie Mariënveldse landschap.

Mariënvelds Belang

www.marienveldsbelang.nl
info@marienveldsbelang.nl

Vragender

MFA De Bult

Vragender had al een mooie sporthal. Daar kon worden gesport en gegymd en verschillende Vragenderse verenigingen gebruikten de vergader- en oefenruimtes. Maar niet alle ruimtes waren even geschikt voor de doelen waar ze voor werden gebruikt.

Met de (ver)bouw is De Bult een echte Multi Functionele Accommodatie (MFA) geworden. Er is een nieuwe ontmoetingsruimte gerealiseerd, die voor allerlei doelen gebruikt kan worden en qua akoestiek en meubilair ook heel geschikt is om de ouderensoos te huisvesten. Deze zat voorheen in de kantine van de tennisvereniging en daarna bij de plaatselijke horeca. Het was een lang gekoesterde wens van de Vragender gemeenschap om de soos naar het nieuwe gebouw te krijgen. Ook de muziekvereniging gaat er qua akoestiek veel op vooruit. De nieuwe MFA verbindt ook de 'oude' ruimtes, zoals de bestaande sporthal, gymzaal en de kleedkamers, op een logische manier met elkaar. De verschillende ruimtes in het gebouw kunnen worden afgehuurd voor sportieve, sociale of culturele activiteiten, vergaderingen en bijeenkomsten. De nieuwe MFA draagt dus bij aan het nog meer verbinden van de verschillende verenigingen in Vragender.

Groene school

De Antonius basisschool in Vragender is in meer dan één opzicht groen. Niet alleen liggen er zonnepanelen op het dak, de school is ook geheel voorzien van ledverlichting en helemaal stroomneutraal. De kinderen kunnen binnen in de school via een beeldscherm met animaties zien hoeveel stroom er op de school wordt opgewekt. In de schoolgang valt overigens meteen op dat er zoveel regenlaarsjes staan. Veel kinderen komen op schoenen naar school, zitten op sokken in de klas en trekken in de pauze hun laarsjes aan. Dat komt zeker van pas als ze een paar keer per jaar op excursie gaan in het Vragenderveen. In dit moerasgebied leren ze spelenderwijs over de natuur. Ook wordt er gewerkt aan een plan om een groen speelplein te maken. Het opvangen regenwater van het dak zou dan door speciale waterspeelplekken op het schoolplein gaan stromen, er komt meer zand en grotere moestuinen. De kinderen kunnen dan nog meer buitenlessen krijgen. Ze kunnen bijna niet wachten!

Veel vraag naar woningen

Veel van de jongeren die in Vragender zijn opgegroeid, willen er ook blijven wonen. Dat is lastig, want met gemiddeld één tot drie koopwoningen op Funda is er niet veel aanbod. Het bouwen van een kleine dertig nieuwbouwwoningen in de afgelopen jaren heeft aan die behoefte niet veel veranderd. Er moet dus meer nieuw gebouwd worden. Daar is hard aan getrokken, met resultaat. Er is toegezegd dat er tot 2025 nog circa vijftien woningen bij gebouwd mogen worden. De voorkeur van Vragenders Belang gaat uit naar een grotere bouwlocatie, waar dit aantal in de komende jaren gebouwd kan worden en er plek over is om gefaseerd nog meer huizen te bouwen in de toekomst. Het dorp krijgt er misschien nog een bijzondere woonbestemming bij, want wellicht zullen er meerdere woningen in de kerk worden gerealiseerd.

Veiligheid Winterswijkseweg

Een punt van zorg in Vragender is de verkeersveiligheid op de Oude Winterswijkseweg en Winterswijkseweg, die van Vragender naar Winterswijk loopt en daar in de Corleseweg overgaat. De afgelopen tien jaar gebeurden er meerdere dodelijke ongelukken. Er is veel sluipverkeer en er wordt hard gereden. De weg wordt door verschillende weggebruikers als onveilig ervaren en is dat ook. Vragender worstelt al jaren met deze kwestie en Vragenders Belang zet zich in om de verkeersveiligheid op dit traject te verbeteren. Er komt budget vrij voor groot onderhoud en daarbij wordt er ook gekeken naar snelheidsbeperkende en veiligheidsbevorderende maatregelen. Lastig daarbij is dat de weg in twee gemeentes ligt en het Winterswijkse deel bijvoorbeeld wel een apart fietspad heeft. Daarom is er nauw contact met Corle's Belang en beide betrokken gemeentes, om de verkeersproblematiek richting de toekomst goed op te lossen.

75 jaar vrijheid fietstocht

Om te vieren dat ook Vragender 75 jaar geleden werd bevrijd, is de historische fietstocht 'Vragender tijdens de Tweede Wereldoorlog' uitgezet. Deze is 20 kilometer lang en voert door het mooie Vragender landschap, langs punten waar er in de oorlog wat is gebeurd. Een bombardement, onderduikplekken, vliegtuigcrashes, zoeklichten en luchtaanvallen: het blijkt dat er in Vragender tijdens de oorlog behoorlijk wat reuring was. Om ervoor te zorgen dat de verhalen over het leven in oorlogstijd verteld blijven worden, is er eveneens een boek uitgebracht: 'Vragender tijdens de Tweede Wereldoorlog - 75 jaar vrijheid'. Elk jaar vindt er op 4 mei een door Vragenders Belang georganiseerde dodenherdenking plaats bij het eigen monument.

Zieuwent

Droebeldorp

Wel eens gehoord van een droebel? Dit is een typisch Zieuwents verschijnsel. Het is een klein groepje boerderijen, omgeven door laaggelegen weilanden die vroeger 's winters vaak onder water stonden. Een droebel ontstond vaak doordat familieleden huizen bouwden bij de oorspronkelijke boerderij. Elke droebel heeft een verhaal: wie heeft er gewoond, hoe is 'ie ontstaan, enzovoort. Deze verhalen kan men

ontdekken tijdens een twaalf kilometer lange wandelroute langs de Zieuwentse droebels. De tocht voert deels over de kerkenpaden en is ook met de fiets af te leggen. Bij elke droebel staat een informatiebord en er is een bijbehorend routeboekje uitgegeven. De droebelroute is in overleg met allerlei clubs, waaronder Zieuwents Belang, Wandelnetwerk Achterhoek en Achterhoek Toerisme, tot stand gekomen.

Kabouters en groene kathedraal

Ook leuk om te verkennen is de kabouteroute in de kern van Zieuwent. Overal kan men kleine deurtjes op bomen en gebouwen vinden. Hier wonen de 'droebelaars': de inwoners van Zieuwent. In het boekje van de kabouteroute vertellen bekende Zieuwentse bewoners wat over het dorp, zoals kabouter Louis van de Spar supermarkt.

Zieuwent staat bekend om de grote Werenfriduskerk, ook wel de kathedraal van de Achterhoek genoemd. Net buiten de kern, nabij het Sourcycenter, zijn 86 populieren aangeplant in de vorm van een kerk. In deze gestaag groeiende 'groene kathedraal' kan men rondlopen en er loopt een struinpad langs dat bewegwijzerd wordt door middel van klompen. Met deze mooie initiatieven is het in Zieuwent dus steeds beter recreëren.

Appartementen in oude Welkoop

Jong en oud woont graag in Zieuwent. Er blijkt dan ook behoefte aan starters- en seniorenwoningen in het dorp. Daar wordt hard aan gewerkt, met resultaat. De oude Welkoop wordt omgebouwd tot zes appartementen. Achter het gebouw komen nog eens acht woningen. De geplande oplevering is in mei 2021. Er zijn meer plannen waar Zieuwents Belang zich volop voor inzet. Een mogelijke nieuwe bouwlocatie ligt aan de Werenfriedstraat, net buiten de bebouwde kom. Mogelijk zouden hier – in fases – tot 25 woningen gebouwd kunnen worden. Daar vlakbij zijn ideeën voor een zonnepark. Als bewoners van het nieuwbouwplan hierin zouden willen participeren, zou er energieneutraal gebouwd kunnen gaan worden. Mooie plannen, maar om iedereen op één lijn te krijgen is er nog veel overleg en samenwerking nodig. Hier spelen Zieuwents Belang en de werkgroep wonen een belangrijke rol in.

Zuinig op voorzieningen

Eigenlijk hoeft je Zieuwent niet uit voor de eerste levensbehoeftes. Er is een supermarkt, een bakker en een slager, een aantal kappers, een schoenwinkel, een bloemisterij, een yogastudio, een café, enzovoort. Best bijzonder voor een dorpje met ruim tweeduizend inwoners. Deze ondernemers zijn belangrijk voor de leefbaarheid in Zieuwent, daar is de kern zuinig op. Maar de ondernemers doen ook veel terug. Nieuwe inwoners krijgen een heuse 'welkom in Zieuwent-box', met daarin tegoedbonnen, acties en kleine presentjes van alle lokale bedrijven en instellingen. "Een leuke verrassing", vindt Renske Faber, die zelf twee jaar geleden in Zieuwent kwam wonen en toen de box mocht ontvangen. "Ik heb hem nog steeds staan en maak af en toe van de aanbiedingen gebruik. Heel leuk en ik voelde me echt welkom."

Ook doen de Zieuwentse bedrijven aan sponsorbundeling. Als een inwoner of vereniging een mooi initiatief heeft, dan hoeft men niet om geld te leuren bij alle afzonderlijke ondernemers, maar kan men een aanvraag doen op geld uit de gezamenlijke sponsorkas.

Zonnig Zieuwent

Inwoners van Zieuwent vinden duurzaamheid belangrijk. Dat uit zich op meerdere manieren. Zo ligt het dak van vleeskuikenbedrijf Grefte vol met zonnepanelen. De opgewekte energie wordt verkocht aan een energiemaatschappij. Inwoners van Zieuwent kunnen, door certificaten te kopen van energiecoöperatie Zonnig Zieuwent, profiteren van financiële voordelen die dit oplevert. Ditzelfde project loopt ook in de aangrenzende kernen Harreveld en Mariënvelde.

Als er nieuw gebouwd gaat worden in Zieuwent, wordt dit zo duurzaam mogelijk en als het kan energieneutraal gedaan. Het gebouw van de Welkoop bijvoorbeeld, blijft zijn pittoreske uiterlijk houden, maar wordt wel toekomstbestendig.

www.zieuwentsbelang.nl
info@zieuwentsbelang.nl

Zwolle

De helft aan huizen erbij

Met ruim zeshonderd inwoners en een kern met (nu nog) 24 woningen, vier bedrijven, een basisschool en een peuterspeelzaal is Zwolle de kleinste kern van Oost Gelre, al heeft het wel het grootste buitengebied. Ook in Zwolle stond de woningbouw lang stil, wel dertig jaar. Behoeftte aan nieuwe huizen was er zeker, daarom wordt er nu volop gebouwd op plan Wellink. De helft van de dertien woningen staan er inmiddels. Bijna een verdubbeling van het aantal huizen is heel wat voor een kleine kern als Zwolle, dat voorlopig wel even vooruit kan. Toch is het zaak dat het niet weer dertig jaar duurt voordat er weer nieuw gebouwd mag worden. Het zou mooi zijn als er, mocht die behoefte er zijn, over een paar jaar gefaseerd weer een klein aantal woningen bijgebouwd kan worden. Ondertussen zorgt plan Wellink, waar zowel starterswoningen, twee-onder-één kappers en vrijstaande huizen komen te staan, voor een mooie woningdoorstroom onder de Zwolse bevolking.

Heel Zwolle denkt mee

Zwolle is een kleine, maar hechte gemeenschap. Dat bleek tijdens de bewoners- en inspraakavond in januari 2020. Bijna honderd man dacht mee over de invulling van het nieuwe dorpsplan 2020-2030. Hoe moet Zwolle er over tien jaar uitzien? Kwesties als de slechte mobiele bereikbaarheid, de matige verkeersveiligheid op sommige wegen en de mogelijke komst van zonnepanelenweides bleken te leven onder de bevolking. Ook was er aandacht voor geslaagde initiatieven als het plaatsen van een AED in Zwolle en een vrijwilligersclub die wandelpaden rondom de Leemputten onderhoudt. Ook de ouderensoos Zwols-Holt (sinds 2013) en het verschijnen van dorpsblad Zwols Ni-js werden genoemd als mooie successen om de leefbaarheid in de kleine kern op peil te houden. De basisschool speelt, met een kleine zeventig kinderen, niet alleen een belangrijke rol op onderwijsvlak, maar ook in het faciliteren van ruimte voor bijvoorbeeld de ouderensoos. Recentelijk werd daarvoor, in samenwerking met de gemeente Oost Gelre, een invalidentoilet in de school gerealiseerd.

ZwolleLui trekt jongeren erbij

Voor de leefbaarheid in een kleine kern is het belangrijk dat iedereen meedoet, ook de jeugd. Daarom organiseerde Contactgroep Zwolle in 2018 een barbecue waarop ze alle jongeren uit het dorp uitnodigde en hen vroeg hoe ze dit voor zich zien. Uit die bijeenkomst is jongerenwerkgroep ZwolleLui ontstaan. Deze groep 'deur en veur mekaar' organiseert het hele jaar door leuke, spannende en uitdagende activiteiten. Deze zijn bedoeld voor de jeugd, van groep zeven tot en met zestien jaar. Zo werden er al een bloedspannende smokkeltocht/dropping, een Zwolse (after)zomer BBQ en een fietscrossbattle gehouden, werd er tijdens de kermis een jeugdzeskamp georganiseerd en is er een jaarlijkse halloweentocht waarbij vijftig jongeren meelopen. Ook wordt de Zwolse jeugd via ZwolleLui uitgenodigd voor dorpsbijeenkomsten en geprikkeld om mee te denken over de toekomst van Zwolle. Een zeer geslaagd initiatief!

Nieuwe ontwikkeling: zonneparken

Natuurlijk zijn de inwoners van Zwolle niet tegen nieuwe vormen van energie en duurzaamheid, maar de mogelijke komst van een aantal zonneparken – weilanden vol zonnepanelen – in het buitengebied van Zwolle en de aangrenzende buurtschap Holterhoek (gemeente Berkelland) zorgt wel voor wat reuring. Dit is een onderwerp waar Contactgroep Zwolle nog niet eerder mee te maken heeft gehad, maar dat nu opeens hoog op de agenda van de inwoners van de kern staat. De vraag is welke rol de dorpsbelangenorganisatie hierin moet of kan spelen. Contactgroep Zwolle zal zich, waarschijnlijk in samenspraak met de dbo's uit de andere kleine kernen, beraden op hoe hiermee om te gaan.

Leefbaarheid = bereikbaarheid

Met onder meer een klootschiet-, feest-, carnavals- en schietvereniging speelt het verenigingsleven een grote rol in Zwolle. Ook evenemententerrein 't Strootman, waar bijvoorbeeld de jaarlijkse kermis wordt gehouden, vervult hierin een belangrijke sociale rol. Voor sporten als voetbal, volleybal en tennis is de kleine kern aangewezen op omliggende plaatsen. Dat geldt ook voor winkels, openbaar vervoer, de bank en de kerk. Voor sporten wordt meegelift op het verenigingsleven in Groenlo. Het is ook maar een geringe afstand van de kern van Zwolle tot aan de tennisbanen van 't Marveld of de voetbalvelden van SV Grol. Het is wel heel belangrijk dat sporters, maar bijvoorbeeld ook middelbare schoolkinderen, daar veilig kunnen komen over de weg. Een eerste aanzet daarvoor werd al gedaan met de aanleg van het fietspad vanuit Groenlo, langs SV Grol en 't Marveld tot aan de nieuwe brug over de Slinge. Van daaruit moeten fietsers verder over de openbare weg. Een grote wens van de Zwollenaren is het verlengen van dat fietspad tot aan de kern van Zwolle. Dat dit tracé er komt is zeker, maar vanwege de vele factoren die daarbij meespelen is nog onduidelijk wanneer dit zal zijn. Want voor een kleine kern als Zwolle, met weinig eigen voorzieningen, hangt de leefbaarheid nauw samen met de mate van bereikbaarheid.

www.contactgroepzwolle.nl
info@contactgroepzwolle.nl

Hoofdstuk 7.

MET VERTROUWEN DE TOEKOMST IN

Beste lezer,

In deze Leefbaarheidsvisie 2.020 hebben we geschetst wat er de laatste jaren is gebeurd in de kleine kernen van Oost Gelre. Hieruit blijkt dat de bestaande thema's, met als speerpunten passende woonruimte voor iedereen, een basisschool en het verenigingsleven, ook tot en na 2030 van levensbelang zijn. Ook zijn er nieuwe en voor ons best wel onbekende thema's bijgekomen, zoals veiligheid en middelengebruik. Hieraan moeten we nu en in de toekomst aandacht schenken. Ook de inzet van vrijwilligers is een aandachtspunt. Hierdoor kunnen kleine kernen veel realiseren, maar het is wel oppassen om deze vrijwilligers niet te overvragen.

De kleine kernen hebben een sterke drang tot overleven. Als we doorgaan op de ingeslagen weg, gaat dat zeker lukken. De samenwerking tussen de dbo's, maar ook met politiek en ambtenaren is en blijft van essentieel belang. Er zijn korte lijntjes en we weten elkaar goed te vinden door middel van formele en informele bijeenkomsten. De kleine kernen doen zelf veel voorwerk. Dat vinden we vanzelfsprekend en daardoor nemen we politiek en ambtenaren niet alleen veel werk uit handen, ook worden zaken sneller gerealiseerd.

Met ingang van september 2020 neemt Mariënveld de voorzittershamer van de gezamenlijke dorpsbelangenorganisaties over van Vragender. Als voorzitter wil ik proberen de komende jaren alles in goede banen te leiden, maar dat kan alleen met steun van alle dbo's, politiek en ambtenaren. Alleen met een groot draagvlak komen we verder en staan alle kernen er in 2030 sterk(er) voor. Ik heb er het volste vertrouwen in!

André Bokkers

Voorzitter gezamenlijke dbo's vanaf september 2020

'Iedereen ziet het belang van leefbaarheid in de kleine kernen'

Jos Hoenderboom

"Die discussie over het onderwijs in de kleine kernen in 2016 gaf aan hoe erg het onderwerp leeft en hoe belangrijk onderwijs, maar bijvoorbeeld ook wonen, is voor leefbaarheid in de kleine kernen. En dat de kernen daar ook zelf verantwoordelijkheid voor willen nemen. De Leefbaarheidsvisie Kleine Kernen is daar de weerslag van. Daar zijn we nu samen volop mee aan de slag. Met Eva te Poele en Marloes Kos als onze 'voortuitgeschoven posten' vanuit de gemeente. Dat zorgt voor korte lijnen en voortgang. De kleine kernen en de gemeente zijn echte samenwerkingspartners en leefbaarheid leeft binnen het college én in de gemeenteraad. Iedereen ziet het belang ervan in. De belangen van de kleine kernen staan duidelijk op het netvlies bij iedereen."

Speciale dank gaat uit naar de betrokken inwoners, dbo's en gemeente Oost Gelre.

COLOFON

Redactie:

Marije Schrijft (marije-schrijft.nl)

Ontwerp:

Hisslink (hisslink.nl)

Fotografie:

Elza Overbeek
Jurgen Baks
Jet Schurink
Hans Braskamp
Nancy Hahné-Rouwhorst
Geert Kerkhoff
Stan Bouman
Annette Piek
Marije Stomps
HMC'17

